

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
Y. BOT
fremsat den 26. juli 2017¹

Sag C-389/15

**Europa-Kommissionen
mod**

Rådet for Den Europæiske Union

»Annulationssøgsmål – Rådets afgørelse om tilladelse til at indlede forhandlinger om en ændring af Lissabonaftalen vedrørende oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser – Unionens enekompetence – artikel 3, stk. 1, TEUF – artikel 207 TEUF – fælles handelspolitik – handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret«

1. Europa-Kommissionen har med sin stævning nedlagt påstand om annullation af Rådets afgørelse af 7. maj 2015 om tilladelse til at indlede forhandlinger om en ændring af Lissabonaftalen vedrørende oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for så vidt angår områder, som falder ind under Den Europæiske Unions kompetence².

2. Som følge af udtalelse 3/15³ og 2/15⁴ er Domstolen i denne sag på ny blevet anmodet om at præcisere rækkevidden af den fælles handelspolitik, der, som fastsat i artikel 3, stk. 1, litra e), TEUF, udgør et område, hvor Unionen har enekompetence. Mere specifikt skal Domstolen tage stilling til, om indførelsen af et system for international registrering og gensidig beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser såsom det, som den anfægtede afgørelse vedrører, er omfattet af handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret som omhandlet i artikel 207, stk. 1, TEUF.

I. Retsforskrifter

A. Folkeretten

3. Lissabonaftalen om beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og deres internationale registrering, der blev undertegnet i Lissabon den 31. oktober 1958 (herefter »Lissabonaftalen«), er en aftale, der administreres af Verdensorganisationen for Intellektuel Ejendomsret (WIPO), som enhver stat, der er part i konventionen om beskyttelse af industriel ejendomsret, der blev undertegnet i Paris den 20. marts 1883 (herefter »Pariserkonventionen«), kan tiltræde. Den trådte i kraft den 25. september 1966, blev revideret i 1967 og senere ændret i 1979.

1 – Originalsprog: fransk.

2 – Herefter »den anfægtede afgørelse«.

3 – Udtalelse 3/15 (Marrakechtraktaten om adgang til offentliggjorte værker) af 14.2.2017 (EU:C:2017:114).

4 – Udtalelse 2/15 af 16.5.2017 (herefter »udtalelse 2/15«, EU:C:2017:376).

4. På nuværende tidspunkt er 28 stater kontraherende parter i Lissabonaftalen. Blandt disse er syv EU-medlemsstater, nemlig Republiken Bulgarien, Den Tjekkiske Republik, Den Franske Republik, Den Italienske Republik, Ungarn, Den Portugisiske Republik og Den Slovakiske Republik. Tre andre medlemsstater, nemlig Den Hellske Republik, Kongeriget Spanien og Rumænien, har undertegnet denne aftale, men har hidtil ikke ratificeret den. Til gengæld er Unionen ikke part i den nævnte aftale, som kun stater kan tiltræde.

5. I henhold til ordlyden af Lissabonaftalens artikel 1 udgør dens kontraherende stater en særlig union inden for rammerne af unionen til beskyttelse af den industrielle ejendomsret, som er oprettet ved Pariserkonventionen, og påtager sig på deres områder og i henhold til ordlyden i denne aftale at beskytte de oprindelsesbetegnelser for varer fra andre lande i den særlige union, som er anerkendt og beskyttet som sådan i deres oprindelsesland fra det tidspunkt, hvor de er blevet registreret ved Det Internationale Bureau for Intellectuel Ejendomsret, WIPO.

6. I medfør af Lissabonaftalens artikel 2, stk. 1, defineres »oprindelsesbetegnelse« i denne aftales forstand som »en geografisk betegnelse på et land, en region eller en lokalitet, som tjener til at betegne en vare, som stammer herfra, idet dens kvalitet og kendetegn udelukkende eller i det væsentlige kan henføres til det geografiske område, herunder naturlige og menneskelige faktorer«.

7. Den nævnte aftales artikel 3-7 fastsætter betingelserne om beskyttelse af de oprindelsesbetegnelser, der er omfattet heraf, og hvorledes de skal registreres hos Det Internationale Bureau for Intellectuel Ejendomsret, WIPO.

8. Det bestemmes i artikel 8, at nødvendige retsakter til at sikre beskyttelsen af oprindelsesbetegnelser kan vedtages i hvert land i den særlige union under anvendelse af national lov.

9. Ifølge Lissabonaftalens artikel 13, stk. 2 kan denne revideres af konferencer for delegerede fra landene i den særlige union i artikel 1.

B. EU-retten

10. Unionen har gradvist fra 1970 vedtaget forskellige retsakter om betingelserne for beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser vedrørende visse produkttyper, nemlig vin, spiritus, aromatiserede vine samt andre landbrugsprodukter og fødevarer.

11. De EU-retlige forskrifter på dette punkt består i dag af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 110/2008 af 15. januar 2008 om definition, betegnelse, præsentation og mærkning af samt beskyttelse af geografiske betegnelser for spiritus og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1576/89⁵, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af 21. november 2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer⁶, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 922/72, (EØF) nr. 234/79, (EF) nr. 1037/2001 og (EF) nr. 1234/2007⁷ samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 251/2014 af 26. februar 2014 om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vinprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1601/91⁸.

5 – EUT 2008, L 39, s. 16, berigtiget i EUT 2009, L 228, s. 47.

6 – EUT 2012, L 343, s. 1, berigtiget i EUT 2013, L 55, s. 27.

7 – EUT 2013, L 347, s. 671, berigtiget i EUT 2014, L 189, s. 261, og i EUT 2016, L 130, s. 32.

8 – EUT 2014, L 84, s. 14, berigtiget i EUT 2014, L 105, s. 12, og i EUT 2016, L 227, s. 5.

II. Sagens baggrund og den anfægtede afgørelse

A. Revisionen af Lissabonaftalen

12. I september 2008 nedsatte den særlige unions forsamling, der blev indført ved Lissabonaftalen, en arbejdsgruppe, der fik mandat til at udarbejde en revision med henblik på at forbedre denne aftale og gøre den mere attraktiv, samtidig med at målene og principperne blev bevaret.

13. I oktober 2014 nåede denne arbejdsgruppe til enighed om et udkast til en retsakt i denne henseende (herefter »det ændrede aftaleudkast«). De påtænkte ændringer i sidstnævnte i den version, som blev offentliggjort af WIPO's generaldirektør den 14. november 2014, drejede sig navnlig om rækkevidden af den fastsatte beskyttelse, som det blev foreslået at udvide til geografiske betegnelser (artikel 2 og 9), indholdet af og grænserne for denne beskyttelse (artikel 10-20) samt mellemstatslige organisationers mulighed for at tilslutte sig den nævnte aftale og deltage i afstemningerne på denne generalforsamling (artikel 22 og 28).

14. Der blev afholdt en diplomatisk konference i Genève mellem den 11. og den 21. maj 2015 med henblik på en undersøgelse og vedtagelse af dette udkast. I overensstemmelse med udkastet til det af forberedelsesudvalget godkendte procesreglement blev ikke alene delegationerne for de 28 stater, der er kontraherende parter i Lissabonaftalen, men også de to »særlige« delegationer, herunder Unionens delegation samt en række delegationer »med observatørstatus« som repræsentanter for WIPO's medlemsstater, men ikke kontraherende parter i denne aftale, indbudt til at deltage.

15. Den 20. maj 2015 vedtog denne diplomatiske konference Genèveaftalen om Lissabonaftalen om oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, der blev åbnet for undertegnelse den 21. maj 2015.

B. Kommissionens henstilling og den anfægtede afgørelse

16. I lyset af den nævnte diplomatiske konference vedtog Kommissionen den 30. marts 2015 en henstilling med henblik på Rådets afgørelse om tilladelse til at indlede forhandlinger om en ændring af Lissabonaftalen vedrørende oprindelsesbetegnelser og deres internationale registrering (herefter »Kommissionens henstilling«).

17. I denne henstilling opfordrede Kommissionen for det første Rådet til at støtte sin afgørelse på artikel 207 TEUF og artikel 218, stk. 3 og 4, TEUF, henset til dels den enekompetence, der er tillagt Unionen i artikel 3, stk. 1, litra e), TEUF på området for den fælles handelspolitik, dels formålet med og indholdet af Lissabonaftalen.

18. For det andet foreslog Kommissionen Rådet, at det betroede Kommissionen gennemførelsen af forhandlingerne på Unionens vegne inden for rammerne af de af Rådet fastsatte forhandlingsdirektiver og i samråd med et særligt udvalg udpeget af Rådet.

19. Den 7. maj 2015 vedtog Rådet den anfægtede afgørelse, som afviger fra Kommissionens henstilling, idet det støttede sig på artikel 114 TEUF og artikel 218, stk. 3 og 4, TEUF. I henhold til tredje betragtning hertil begrundes valget af et sådant retsgrundlag således:

»(3) Ved det ændrede aftale[udkast] indføres der en beskyttelsesordning for oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for de kontraherende parter med én enkelt registrering. Dette spørgsmål er genstand for en harmonisering inden for rammerne af [Unionens] interne lovgivning for så vidt angår betegnelser for landbrugsprodukter og er derfor omfattet af en delt kompetence mellem Unionen (for så vidt angår betegnelser for landbrugsprodukter) og medlemsstaterne (for så vidt angår betegnelser for ikke-landbrugsprodukter og afgifter).«

20. Hvad angår gennemførelsen af forhandlingerne fremgår følgende af fjerde til syvende betragtning:

- »(4) For de bestemmelser i det [ændrede] aftale[udkast], som omfatter både spørgsmål, der henhører under Unionens kompetence, [og] spørgsmål, der henhører under medlemsstaternes kompetence, har de syv nuværende kontraherende medlemsstater i den gældende Lissabonaftale og Kommissionen alle bemyndigelse til at deltage sammen i forhandlingerne på den diplomatiske konference på grundlag af de forhandlingsdirektiver, der er knyttet som bilag.
- (5) Det er med henblik på at opretholde principperne og målene i Lissabonaftalen nødvendigt i Unionens interesse at forhindre enhver mulighed for, at ikke-medlemmer påberåber sig og udøver stemmerettigheder under den diplomatiske konference. De syv kontraherende [EU-]medlemsstater i [Lissabon]aftalen udøver følgelig deres stemmeret, herunder med hensyn til spørgsmål, der henhører under Unionens kompetence, på grundlag af en fælles holdning.
- (6) Nærværende afgørelse har ingen betydning for deltagelsen i diplomatkonferencen og udøvelsen af stemmeretten under denne for de medlemsstater, som på nuværende tidspunkt er kontraherende parter i Lissabonaftalen, med hensyn til spørgsmål, der henhører under deres egen kompetence.
- (7) Med henblik på at sikre enhed i Unionens optræden udadtil bør de syv kontraherende medlemsstater i Lissabonaftalen og Kommissionen i overensstemmelse med artikel 4, stk. 3, [...] TEU arbejde tæt sammen under hele forhandlingsprocessen.«

21. Den dispositive del af den anfægtede afgørelse er affattet således:

»Artikel 1

Kommissionen bemyndiges til i fællesskab med de syv kontraherende medlemsstater i Lissabonaftalen at deltage i den diplomatiske konference om vedtagelse af [udkastet til] den ændrede aftale vedrørende oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for så vidt angår områder, som falder ind under Unionens kompetence.

Artikel 2

I Unionens interesse udøver de syv kontraherende medlemsstater i Lissabonaftalen deres stemmeret på grundlag af en fælles holdning med hensyn til spørgsmål, der henhører under Unionens kompetence.

Artikel 3

Forhandlingerne føres i overensstemmelse med de forhandlingsdirektiver, der er knyttet som bilag.

Artikel 4

Der finder en passende samordning sted under den diplomatiske konference med hensyn til spørgsmål, der henhører under Unionens kompetence. Efter konferencen aflægger forhandlerne straks rapport til Rådets gruppe vedrørende »Intellectuel Ejendomsret«.

22. Efter vedtagelsen af den anfægtede afgørelse afgav Kommissionen en erklæring, hvori den i det væsentlige gav udtryk for sin uenighed med både det retsgrundlag, som Rådet støttede sig på, og udpegelsen af medlemsstater som forhandlere på Unionens vegne.

III. Parternes påstande og retsforhandlingerne ved Domstolen

23. Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Den anfægtede afgørelse annulleres.
- Dens retsvirkninger opretholdes, indtil en ny afgørelse fra Rådet træder i kraft inden for en rimelig frist at regne fra afsigelsen af Domstolens dom.
- Rådet tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

24. Rådet har nedlagt følgende påstande:

- Frifindelse.
- Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

25. Ved afgørelser af 27. november 2015 gav Domstolens præsident Den Tjekkiske Republik, Forbundsrepublikken Tyskland, Den Helleniske Republik, Kongeriget Spanien, Den Franske Republik, Den Italienske Republik, Ungarn, Kongeriget Nederlandene, Republikken Østrig, Den Portugisiske Republik og Den Slovakiske Republik tilladelse til at intervenere i sagen til støtte for Rådets påstande.

26. Ved afgørelse af samme dag fik Europa-Parlamentet tilladelse til at intervenere til støtte for Kommissionens påstande.

27. Ved afgørelse af 12. januar 2016 gav Domstolens præsident Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland tilladelse til at intervenere til støtte for Rådets påstande, såfremt der skal holdes et retsmøde.

28. Retsmødet i denne sag blev afholdt den 12. juni 2017.

IV. Om søgsmålet

29. Til støtte for sit søgsmål har Kommissionen, støttet af Parlamentet, fremsat to anbringender. Det første anbringende vedrører den omstændighed, at den anfægtede afgørelse anerkender medlemsstaternes kompetence i strid med artikel 3 TEUF, eftersom forhandlingerne vedrører en aftale, der henhører under Unionens enekompetence. Det andet anbringende vedrører en tilsidesættelse af artikel 207, stk. 3, TEUF og artikel 218, stk. 3, 4 og 8, TEUF med henvisning til, at Rådet udpegede medlemsstater som »forhandlere« på et område, der henhører under Unionens kompetence, og ikke vedtog den anfægtede afgørelse i overensstemmelse med det gældende flertal.

30. Det første anbringende, som Kommissionen har gjort gældende, er opdelt i to led. I det første led, der udgør Kommissionens principale synspunkt, har den, støttet af Parlamentet, gjort gældende, at det ændrede aftaleudkast vedrører handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret, som i henhold til artikel 207, stk. 1, TEUF henhører under den fælles handelspolitik. Sidstnævnte udgør således et område, hvor Unionen i overensstemmelse med artikel 3, stk. 1, TEUF har enekompetence, hvilket den anfægtede afgørelse har set bort fra.

31. I det første anbringendes andet led, der er fremsat subsidiært, har Kommissionen, også her støttet af Parlamentet, anført, at det ændrede aftaleudkast kan berøre de fælles regler, som Unionen har fastsat på området for beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, og at den anfægtede afgørelse derfor udgør en tilsidesættelse af Unionens enekompetence i henhold til artikel 3, stk. 2, TEUF.

32. Indledningsvis bemærkes, at det første anbringendes første led efter min opfattelse må tiltrædes, hvilket efter min opfattelse er tilstrækkeligt til, at den anfægtede afgørelse bør annulleres. Jeg anser det således ikke for nødvendigt at undersøge det første anbringendes andet led for at træffe afgørelse i den foreliggende sag.

A. Parternes væsentligste argumenter om det første anbringendes første led

33. Som anført ovenfor har Kommissionen, støttet af Parlamentet, principalt indtaget det standpunkt, at den anfægtede afgørelse, for så vidt som den vedrører »handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret« som omhandlet i artikel 207, stk. 1, TEUF og derfor er omfattet af den fælles handelspolitik, henhører under Unionens enekompetence.

34. I denne henseende har Unionen enekompetence til at forhandle internationale aftaler om intellektuel ejendomsret, eftersom det er godtgjort, at disse aftaler i betragtning af formålet med og indholdet heraf har en særskilt tilknytning til den internationale samhandel, f.eks. ved at lette sidstnævnte gennem en ensretning af lovgivningen⁹. Denne enekompetence, som langt fra indskrænker sig til aftaler om harmonisering af beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder forhandlet inden for rammerne af Verdenshandelsorganisationens (WTO) institutionelle og proceduremæssige rammer, omfatter følgelig bl.a. andre aftaler, hvor en analyse i hvert enkelt tilfælde påviser, at de – baseret på gensidighed – principalt tager sigte på at fremme handel med varer eller tjenesteydelser med tredjelande ved at sikre disse varer eller tjenesteydelser den samme grad af beskyttelse som den, der allerede tilkommer dem på det indre marked¹⁰. Dette kan særligt være tilfældet for så vidt angår visse WTO-aftaler under WIPO.

35. I nærværende sag har Kommissionen og Parlamentet gjort gældende, at det ændrede aftaleudkast, ligesom det er tilfældet med Lissabonaftalen, har en særskilt tilknytning til den internationale samhandel. Aftaleudkastet har ganske vist ikke nogen præambel, hvori der udtrykkeligt redegøres for formålet. En analyse af aftaleudkastets bestemmelser og den sammenhæng, hvori det indgår, viser imidlertid, at det har til formål og virkning at lade hver kontraherende parts oprindelsesbetegnelser drage fordel af et internationalt registreringssystem, der sikrer oprindelsesbetegnelsernes effektive retsbeskyttelse på alle de andre kontraherende parters område mod risikoen for uretmæssig tilegnelse eller anvendelse, som kan bringe deres integritet i fare og derfor skade disses markedsføring i udlandet. Hermed forbedrer det nævnte udkast beskyttelsen af Unionens eksport til tredjelande, hvilken beskyttelse ellers ville være afhængig af en registrering land for land og derfor af forskellige garantier. Et sådant udkast henhører derfor i sin helhed under Unionens enekompetence, og dette gælder, selv om den beskyttelsesordning, som ifølge udkastet skal indføres, i overensstemmelse med artikel 291 TEUF skal gennemføres af medlemsstaternes myndigheder¹¹. I øvrigt har Unionen på grundlag af artikel 207 TEUF allerede på egen hånd indgået en række internationale aftaler om beskyttelse af geografiske betegnelser, f.eks. med Det Schweiziske Forbund og Folkerepublikken Kina, og Rådet – som ikke bestrider tilstedeværelsen af en sådan praksis – begrundet ikke, hvorfor det fraveg denne praksis i det foreliggende tilfælde.

36. Rådet har efter Kommissionens opfattelse i den anfægtede afgørelse og i dets skriftlige indlæg for Domstolen draget en urigtig parallel mellem Unionens eksterne og interne kompetencer. Unionens kompetence til at forhandle det ændrede aftaleudkast kan faktisk bero på den fælles handelspolitik i betragtning af udkastets formål og indhold, selv om de fælles EU-regler på området for beskyttelse af oprindelsesbetegnelser på den ene side er støttet på den fælles landbrugspolitik samt på den indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning, og selv om Unionens kompetencer på dette stadium i

9 – Dom af 18.7.2013, Daiichi Sankyo og Sanofi-Aventis Deutschland (C-414/11, EU:C:2013:520, præmis 50-60 og den deri nævnte retspraksis).

10 – Dom af 12.5.2005, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia og ERS (C-347/03, EU:C:2005:285, præmis 71-83), og af 22.10.2013, Kommissionen mod Rådet (C-137/12, EU:C:2013:675, præmis 56-67).

11 – Udtalelse 2/91 (ILO's konvention nr. 170) af 19.3.1993 (EU:C:1993:106, præmis 34).

modsætning til oprindelsesbetegnelser for ikke-landbrugsprodukter på den anden side udelukkende er blevet udøvet for så vidt angår oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter, hvilket bl.a. bekræftes af udtalelse 1/94¹² samt af dom af 18. juli 2013, Daiichi Sankyo og Sanofi-Aventis Deutschland¹³, og af 22. oktober 2013, Kommissionen mod Rådet¹⁴.

37. Endelig har Kommissionen bestridt, at angivelsen af et urigtigt retsgrundlag i den anfægtede afgørelse kun udgør en formel mangel, således som Rådet har gjort gældende. Denne angivelse har således haft retlige og konkrete følger for henholdsvis Unionens og de syv kontraherende medlemsstater i Lissabonaftalens deltagelse i forhandlingerne vedrørende det ændrede aftaleudkast. Det er under alle omstændigheder en tilsidesættelse af Unionens enekompetence og ikke den blotte angivelse af et urigtigt retsgrundlag, som Kommissionen har gjort gældende med dette anbringende.

38. Rådet er derimod, støttet af alle de intervenierende medlemsstater, af den opfattelse, at det ændrede aftaleudkast ikke henhører under området for den fælles handelspolitik, og at Unionen derfor ikke med henblik herpå rådede over en enekompetence med henblik på at forhandle det.

39. Rådet har i denne henseende fremhævet, at en international aftale, som skal forhandles inden for andre rammer end WTO's, og som vedrører andre spørgsmål om intellektuelle ejendomsrettigheder end dem, der er omhandlet i aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder¹⁵, skal have en særskilt tilknytning til den internationale samhandel for at kunne anses for at vedrøre »handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret« som omhandlet i artikel 207, stk. 1, TEUF.

40. For det første indgår det ændrede aftaleudkast – i modsætning til aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder, der blev behandlet i dom af 18. juli 2013, Daiichi Sankyo og Sanofi-Aventis Deutschland¹⁶ – imidlertid ikke i institutionelle og proceduremæssige rammer, der gør det muligt at antage, at det har en sådan særskilt tilknytning. Dernæst fremgår det af artikel 3 og 4 i konventionen om oprettelse af WIPO, undertegnet i Stockholm den 14. juli 1967, at organisationens primære mål er at fremme foranstaltninger for at forbedre beskyttelsen af intellektuel ejendomsret og harmonisere de nationale lovgivninger på området, og denne konvention indeholder i øvrigt heller ingen henvisning til et kommercielt formål. Endvidere har det ændrede aftaleudkast til forskel fra de aftaler, der var tale om i dom af 22. oktober 2013, Kommissionen mod Rådet¹⁷, som i øvrigt vedrørte handel med tjenesteydelser og ikke beskyttelse af intellektuel ejendomsret for så vidt angår varer, og i dom af 12. maj 2005, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia og ERSA¹⁸, selv til formål ikke at lette samhandelen ved at udvide EU-retten til tredjelande, men – ligesom det er tilfældet med de fælles regler, som Unionen har vedtaget på grundlag af artikel 114 TEUF – at indføre en ordening til bevarelse af traditionelle produkter og oplysning af forbrugerne, der gælder for alle de kontraherende parter, herunder Unionen, såfremt denne skulle tilslutte sig ordningen.

41. Desuden bekræfter en indholdsmæssig analyse af dette udkast, at det skal fastsætte en ensartet processuel ramme for beskyttelse af oprindelsesbetegnelser. Dette formål henhører efter Rådets opfattelse hovedsageligt under artikel 114 TEUF, eftersom den ændrede aftale vil påvirke den gældende lovgivning hos alle de kontraherende parter, da disse er forpligtede til at fastlægge

12 – Udtalelse 1/94 (aftaler, der er tilføjet WTO-aftalen som bilag) af 15.11.1994 (EU:C:1994:384, præmis 29).

13 – C-414/11, EU:C:2013:520.

14 – C-137/12, EU:C:2013:675.

15 – Denne aftale udgør bilag 1 C til overenskomsten om oprettelse af WTO, undertegnet i Marrakech den 15.4.1994 og godkendt ved Rådets afgørelse 94/800/EF af 22.12.1994 om indgåelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af de aftaler, der er resultatet af de multilaterale forhandlinger i Uruguayrundens regi (1986-1994), for så vidt angår de områder, der hører under Fællesskabets kompetence (EFT 1994, L 336, s. 1).

16 – C-414/11, EU:C:2013:520, præmis 52-55.

17 – C-137/12, EU:C:2013:675.

18 – C-347/03, EU:C:2005:285.

procedurer med henblik på at overholde den i denne aftale fastsatte ordning. Rådet har anført, at selv om fastlæggelsen af disse procedurer kan påvirke varehandelen mellem alle de kontraherende parter, er disse virkninger under alle omstændigheder snarere sekundære og indirekte frem for at udgøre et af de hovedformål, som forfølges med den nævnte aftale.

42. Endelig har Rådet præciseret, at for det tilfælde, at Domstolen skulle lægge til grund, at det er artikel 207 TEUF og ikke artikel 114 TEUF, som udgør det relevante materielle retsgrundlag for den anfægtede afgørelse, bør den urigtige henvisning til den sidstnævnte artikel betragtes som en formel mangel, der ikke kan begrunde en annullation af denne afgørelse¹⁹. Rådet har således i begge tilfælde med rette henvist til artikel 218, stk. 3 og 4, TEUF som processuelt retsgrundlag for afgørelsen, hvilket retsgrundlag skulle anvendes med henblik på Rådets vedtagelse af den anfægtede afgørelse med kvalificeret flertal og uden deltagelse af Parlamentet.

43. Endvidere skal jeg nævne, at Kommissionen og Parlamentet på den ene side og Rådet og de intervenierende medlemsstater på den anden side fastholdt deres respektive synspunkter i retsmødet, idet de blev suppleret med henvisninger til Domstolens udtalelse 3/15²⁰ og 2/15.

B. Bedømmelse

44. Ligesom Kommissionen og Parlamentet er jeg af den opfattelse, at det ændrede aftaleudkast henhører under den fælles handelspolitik. Det følger heraf, at den anfægtede afgørelse, idet den ikke blev vedtaget på grundlag af artikel 207 TEUF, udgør en tilsidesættelse af Unionens enekompetence i henhold til artikel 3, stk. 1, TEUF på dette område.

45. Det skal bemærkes, at i overensstemmelse med artikel 3, stk. 1, litra e), TEUF har Unionen enekompetence på området for den fælles handelspolitik.

46. Det fremgår af artikel 207, stk. 1, TEUF, at denne politik »bygger på ensartede principper, navnlig for så vidt angår toldændringer, indgåelse af told- og handelsaftaler vedrørende handel med varer og tjenesteydelser, handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret, direkte udenlandske investeringer, gennemførelse af ensartethed i liberaliseringsforanstaltninger, eksportpolitik og handelspolitiske beskyttelsesforanstaltninger, herunder foranstaltninger mod dumping og subsidieordninger. Den fælles handelspolitik føres inden for rammerne af principperne og målene for Unionens optræden udadtil«.

47. Som Domstolen for nyligt har udtalt, fremgår det af denne bestemmelse, og navnlig af bestemmelsens andet punktum, hvorefter den fælles handelspolitik henhører under »Unionens optræden udadtil«, at denne politik vedrører handel med tredjelande²¹.

48. I denne henseende fremgår det af fast retspraksis, at den omstændighed, at en EU-retsakt, såsom en aftale, der er indgået af Unionen, kan have en vis betydning for samhandelen med et eller flere tredjelande, ikke i sig selv er tilstrækkelig til, at det fastslås, at denne retsakt er i kategori med dem, der henhører under den fælles handelspolitik. Derimod henhører en EU-retsakt under denne politik, hvis den særskilt vedrører denne samhandel derved, at den hovedsageligt har til formål at fremme, lette eller regulere samhandelen og har direkte og umiddelbare virkninger for denne²².

19 – Rådet har i denne forbindelse bl.a. henvist til dom af 10.9.2015, Parlamentet mod Rådet (C-363/14, EU:C:2015:579, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

20 – Udtalelse 3/15 (Marrakechtraktaten om adgang til offentliggjorte værker) af 14.2.2017 (EU:C:2017:114).

21 – Jf. bl.a. udtalelse 2/15 (punkt 35 og den deri nævnte retspraksis).

22 – Jf. bl.a. udtalelse 2/15 (punkt 36 og den deri nævnte retspraksis).

49. De internationale forpligtelser, som Unionen påtager sig på området for intellektuel ejendomsret, er med andre ord omfattet af de »handelsrelaterede aspekter« som omhandlet i artikel 207, stk. 1, TEUF, når de har en særskilt tilknytning til den internationale samhandel, for så vidt som de hovedsageligt har til formål at fremme, lette eller regulere samhandelen og har direkte og umiddelbare virkninger for denne²³.

50. Det følger heraf, at det kun er de dele af det ændrede aftaleudkast, der har en særskilt tilknytning – i den ovennævnte forstand – til samhandelen mellem Unionen og tredjelande, som henhører under området for den fælles handelspolitik.

51. Det er derfor vigtigt at efterprøve, om de forpligtelser, der er indeholdt i dette ændrede aftaleudkast, har til formål at fremme, lette eller regulere denne samhandel, og om de har direkte og umiddelbare virkninger for denne.

52. En sådan efterprøvelse er ensbetydende med, at der foretages en kontrol af, om det af Rådet valgte materielle retsgrundlag i forbindelse med vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, nemlig artikel 114 TEUF i stedet for artikel 207 TEUF, som er det materielle retsgrundlag, der fremgår af Kommissionens henstilling, er passende. I så henseende er jeg enig med Rådet i, at definitionen af det korrekte retsgrundlag for en EU-retsakt er en nødvendig forudsætning for enhver form for vurdering af fordelingen af kompetencen mellem Unionen og medlemsstaterne.

53. Jeg bemærker desangående, at ifølge Domstolens faste praksis skal valget af retsgrundlag for en EU-retsakt foretages på grundlag af objektive forhold, som kan være genstand for en domstolskontrol, herunder retsaktens formål og indhold²⁴.

54. Eftersom den anfægtede afgørelse i nærværende sag har til formål at give tilladelse til at indlede forhandlinger om et ændret aftaleudkast til Lissabonaftalen vedrørende oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, skal denne afgørelse undersøges sammenholdt med både Lissabonaftalen og det ændrede aftaleudkast.

55. Jeg erindrer i denne forbindelse om, at i henhold til ordlyden af artikel 1 i Lissabonaftalen udgør dens kontraherende stater en særlig union inden for rammerne af unionen til beskyttelse af den industrielle ejendomsret, som er oprettet ved Pariserkonventionen, og påtager sig på deres områder og i henhold til ordlyden i denne aftale at beskytte de oprindelsesbetegnelser for varer fra andre lande i den særlige union, som er anerkendt og beskyttet som sådan i deres oprindelsesland fra det tidspunkt, hvor de er blevet registreret ved Det Internationale Bureau for Intellektuel Ejendomsret, WIPO.

56. Den nævnte aftales artikel 3-7 fastsætter betingelserne om beskyttelse af de oprindelsesbetegnelser, der er omfattet heraf, og hvorledes de skal registreres hos Det Internationale Bureau for Intellektuel Ejendomsret, WIPO.

57. Det bestemmes i artikel 8, at nødvendige retsakter til at sikre beskyttelsen af oprindelsesbetegnelser kan vedtages i hvert land i den særlige union under anvendelse af national lov.

58. En undersøgelse af det ændrede aftaleudkast og af de forhandlingsdirektiver, der er knyttet som bilag til den anfægtede afgørelse, viser, at den først og fremmest har til formål at forbedre og harmonisere de retlige rammer for Lissabonordningen med henblik på at gøre den mere attraktiv for nye medlemmer, samtidig med at principperne og målene i Lissabonaftalen opretholdes. Det ændrede aftaleudkast har navnlig til formål at sikre det beskyttelsesniveau, som tildeles oprindelsesbetegnelser ved Lissabonaftalen, og udvide det til geografiske betegnelser. Dette udkast har ligeledes til formål at

23 – Jf. bl.a. udtalelse 2/15 (punkt 112 og den deri nævnte retspraksis).

24 – Jf. bl.a. dom af 22.10.2013, Kommissionen mod Rådet (C-137/12, EU:C:2013:675, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).

uddybe og præcisere reglerne i Lissabonordningen for så vidt angår ansøgninger om og gyldigheden af internationale registreringer, de materielle og processuelle aspekter af den beskyttelse, som registrerede oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser bør omfattes af på hver kontraherende parts område, samt afslag på at give den internationale registrering virkninger. Endelig giver det ændrede aftaleudkast mellemstatslige organisationer mulighed for at deltage i Lissabonordningen.

59. Det følger af disse forhold, at det ændrede aftaleudkast, henset til indholdet, først og fremmest har til formål at udvide den beskyttelse, der gives oprindelsesbetegnelser, til geografiske betegnelser, og at styrke det ved Lissabonaftalen indførte internationale registreringssystem og den gensidige beskyttelse.

60. Der kan i denne forbindelse drages en parallel til visse af bestemmelserne i den påtænkte frihandelsaftale mellem Unionen og Republikken Singapore, som var genstand for udtalelse 2/15. Denne aftale indeholder således forpligtelser på området for intellektuel ejendomsret, der er fastsat i samme aftales kapitel 11. Mere specifikt indeholder den nævnte aftale på området for geografiske betegnelser følgende bestemmelser:

61. Den påtænkte aftales artikel 11.17, stk. 1, forpligter hver part til at fastlægge »ordninger for registrering og beskyttelse af geografiske betegnelser på partens territorium for de kategorier af vin og spiritus samt landbrugsprodukter og fødevarer, som den finder nødvendige«. Disse ordninger skal omfatte en række processuelle midler, der er beskrevet i stk. 2 i nævnte artikel 11.17, og som bl.a. gør det muligt at tage hensyn til tredjeparters legitime interesser. Det fremgår endvidere af samme artikels stk. 3, at geografiske betegnelser, som parterne hver især beskytter, skal opføres på en liste, der føres af det ved den påtænkte aftale oprettede handelsudvalg. De geografiske betegnelser, som er opført på denne liste, skal i medfør af aftalens artikel 11.19 beskyttes af parterne hver især på en sådan måde, at de pågældende erhvervsdrivende kan forhindre tredjeparter i at vildlede offentligheden eller foretage illoyle konkurrencehandling²⁵.

62. I dens udtalelse bemærkede Domstolen, at det primære formål med samtlige bestemmelser vedrørende ophavsret og beslægtede rettigheder, varemærker, geografiske betegnelser, design, patenter, forsøgsdata og plantesorter i den påtænkte aftales kapitel 11 – hvilken samling består af en henvisning til dels gældende multilaterale internationale forpligtelser, dels bilaterale forpligtelser – i overensstemmelse med det i aftalens artikel 11.1, stk. 1, litra b), anførte, er at sikre erhvervsdrivende fra EU og Singapore »et tilstrækkeligt [...] niveau« for beskyttelse af deres intellektuelle ejendomsrettigheder²⁶.

63. Bestemmelserne i den nævnte aftales kapitel 11 gør det efter Domstolens opfattelse muligt for erhvervsdrivende fra EU og Singapore på den anden parts område at være omfattet af standarder for beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, der frembyder en vis konsistens, og de bidrager således til, at de nævnte erhvervsdrivende kan deltage på lige fod i frihandelen med varer og tjenesteydelser mellem Unionen og Republikken Singapore²⁷.

25 – Jf. præmis 116 i udtalelse 2/15.

26 – Jf. præmis 121 i udtalelse 2/15.

27 – Jf. præmis 122 i udtalelse 2/15. Domstolen angiver, at »[d]samme gælder for den påtænkte aftales artikel 11.36-11.47, som forpligter hver af parterne til at fastsætte bestemte kategorier af procedurer og civilretlige retsmidler, der gør det muligt for de berørte at påberåbe sig deres intellektuelle ejendomsrettigheder og kræve dem respekteret« (præmis 123), og »aftalens artikel 11.48-11.50, der forpligter hver af parterne til at indføre metoder, som gør det muligt for toldmyndighederne at identificere forfalskede og piratkopierede varer, og til at fastsætte en mulighed for, at indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder kan få frigivelsen af disse varer suspenderet i tilfælde af mistanke om forfalskning eller piratkopiering« (præmis 124). Disse bestemmelser sikrer for de førstnævnte »en vis homogenitet mellem de niveauer af domstolsbeskyttelse, som indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder har i henholdsvis EU og Singapore« (præmis 123), og for de sidstnævnte »en vis homogenitet mellem de værktøjer, som er tilgængelige til at beskytte indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder mod indførslen af forfalskede eller piratkopierede varer i henholdsvis EU og Singapore« (præmis 124).

64. I dens udtalelse har Domstolen for det første udledt heraf, at bestemmelserne i den påtænkte aftales kapitel 11 faktisk har til formål – således som det fremgår af aftalens artikel 11, stk. 1 – at »fremme produktionen og markedsføringen af innovative og kreative produkter og leveringen af tjenesteydelser mellem parterne« og at »øge fordelene ved handel og investeringer«²⁸.

65. Domstolen udleder også heraf, at kapitlet på ingen måde indgår i harmoniseringen af EU-medlemsstaternes lovgivninger, men at det har til formål at regulere liberaliseringen af handelen mellem Unionen og Republikken Singapore²⁹.

66. Endelig bemærker Domstolen, at henset til den centrale rolle, som beskyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder spiller i handelen med varer og tjenesteydelser i almindelighed og i bekæmpelsen af ulovlig handel i særdeleshed, kan bestemmelserne i den påtænkte aftales kapitel 11 have direkte og umiddelbare virkninger for handelen mellem Unionen og Republikken Singapore³⁰.

67. Heraf følger efter Domstolens opfattelse ved anvendelse af de kriterier, der er fremhævet i præmis 36 og 112 i dens udtalelse, at den påtænkte aftale vedrører »handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret« som omhandlet i artikel 207, stk. 1, TEUF³¹. Det primære formål med dette kapitel er således at lette og regulere samhandelen mellem Unionen og Republikken Singapore, og bestemmelserne kan have direkte og umiddelbare virkninger for disse som omhandlet i den retspraksis, der er anført i samme udtalelises præmis 36 og 112. Domstolen konkluderede på grundlag heraf, at det nævnte kapitel henhører under Unionens enekompetence i henhold til artikel 3, stk. 1, litra e), TEUF³².

68. Den argumentation, som Domstolen anvendte i udtalelse 2/15, forekommer mig i vidt omfang at kunne overføres på nærværende sag.

69. Det følger således af de regler, der er indeholdt i det ændrede aftaleudkast, at de oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, som er registreret ved Det Internationale Bureau for Intellektuel Ejendomsret, WIPO, skal beskyttes af parterne hver især på en sådan måde, at de pågældende erhvervsdrivende kan forhindre tredjeparter i at vildlede offentligheden eller foretage illoyale konkurrencehandling.

70. Som Kommissionen og Parlamentet med rette har anført, viser en indholdsmæssig analyse af det ændrede aftaleudkast og den sammenhæng, hvori det indgår – selv om det ikke har nogen præambel, hvori der udtrykkeligt redegøres for formålet – at dette ændrede aftaleudkast har til formål og virkning at lade hver kontraherende parts oprindelsesbetegnelser drage fordel af et internationalt registreringssystem, der sikrer oprindelsesbetegnelsernes og de geografiske betegnelsernes effektive retsbeskyttelse på alle de andre kontraherende parters område mod risikoen for uretmæssig tilegnelse eller anvendelse, som kan bringe deres integritet i fare og derfor skade disses markedsføring i udlandet. Hermed kan det ændrede aftaleudkast forbedre beskyttelsen af Unionens eksport til tredjelande, hvilken beskyttelse ellers ville være afhængig af en registrering land for land og derfor af forskellige garantier.

71. Bestemmelserne i det ændrede aftaleudkast gør det således muligt for erhvervsdrivende i hver af de kontraherende parter i Lissabonaftalen på de andre kontraherende parters område at være omfattet af standarder for beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, der frembyder en vis konsistens. Disse bestemmelser bidrager således til, at de nævnte erhvervsdrivende kan deltage på lige

28 – Jf. præmis 125 i udtalelse 2/15.

29 – Jf. præmis 126 i udtalelse 2/15.

30 – Jf. præmis 127 i udtalelse 2/15.

31 – Jf. præmis 128 i udtalelse 2/15.

32 – Jf. præmis 130 i udtalelse 2/15.

fod i frihandelen med varer og tjenesteydelser mellem de kontraherende parter i Lissabonaftalen. Ved at indføre et internationalt system for gensidig beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser kan det ændrede aftaleudkast således have direkte indflydelse på handelen med varer, der er omfattet af en sådan intellektuel ejendomsrettighed³³.

72. Endvidere indgår disse bestemmelser på ingen måde i harmoniseringen af EU-medlemsstaternes lovgivninger.

73. Det skal tilføjes, at tilstedeværelsen af en international aftale som Lissabonaftalen er snævert forbundet med tilstedeværelsen af handelsrelationer mellem de kontraherende parter i denne aftale. En sådan aftale ville med andre ord ikke have nogen berettigelse uden handelsrelationer mellem de lande, der er kontraherende parter i aftalen.

74. Det følger af det ovenstående, at henset til den centrale rolle, som beskyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder spiller i handelen med varer og tjenesteydelser i almindelighed og i bekæmpelsen af ulovlig handel i særdeleshed, er det primære formål med bestemmelserne i det ændrede aftaleudkast at lette og regulere samhandelen mellem de kontraherende parter i Lissabonaftalen, og kan derfor have direkte og umiddelbare virkninger for denne handel.

75. Den omstændighed, at den påtænkte frihandelsaftale mellem Unionen og Republikken Singapore, som var genstand for udtalelse 2/15, til forskel fra det ændrede aftaleudkast er en aftale, hvis genstand og formål består i at »oprette et frihandelsområde« og lette handel og investeringer mellem parterne³⁴, er efter min opfattelse ikke til hinder for, at den argumentation, som Domstolen anvendte i relation til bestemmelserne i denne aftale vedrørende geografiske betegnelser, kan anvendes analogt i nærværende sag.

76. For det første har Domstolen i de ovenfor nævnte præmisser i dens udtalelse efter min opfattelse ikke tillagt konstateringen af, at bestemmelserne om geografiske betegnelser indgik i en frihandelsaftale, afgørende betydning. For det andet og under alle omstændigheder viser indarbejdelsen i denne form for aftale af bestemmelser, som har til formål at sikre en gensidig beskyttelse af geografiske betegnelser, klart, at der som sådan og uanset beskaffenheden af eller betegnelsen for en international aftale er en iboende sammenhæng mellem denne beskyttelse og udviklingen i den internationale samhandel.

77. I øvrigt bestrider jeg ikke den omstændighed, at det, der kendetegner intellektuel ejendomsret, er at fremme kreativ aktivitet gennem en beskyttelse af knowhow. Mere specifikt er formålet med geografiske betegnelser, som Rådet med føje anførte i sine skriftlige indlæg, at bevare traditionel viden, kulturelle udtryksformer og specifikke fremstillingsteknikker, hvorved forbrugerne kan få pålidelige oplysninger om de pågældende varers kvalitet.

78. Da beskyttelsen af sådanne intellektuelle ejendomsrettigheder sker gennem en ændring af international aftale som Lissabonaftalen, er beskyttelsens berettigelse imidlertid tæt forbundet med tilstedeværelsen af handelsrelationer mellem de kontraherende parter i en sådan aftale og med disse parters tilskyndelse til at udvikle disse relationer.

33 – Jf. analogt dom af 12.5.2005, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia og ERSA (C-347/03, EU:C:2005:285, præmis 81).

34 – Jf. præmis 32 i udtalelse 2/15.

79. Jeg er derfor af den opfattelse, at indførelsen af et system for beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser ud fra hver af de kontraherende parter i Lissabon-aftalens synspunkt frem for alt er begrundet i en villighed til at eksportere knowhow ved at sikre, at denne ikke vil blive bragt i fare. Det primære formål med beskyttelsen, der udspringer af en international aftale som Lissabonaftalen og det ændrede aftaleudkast, er derfor loyalt at udvide samhandelen mellem de kontraherende parter, idet beskyttelse af knowhow er en betingelse for denne udvidelse og ikke udgør et mål i sig selv.

80. Rådet sammenblander efter min opfattelse formålet med de materielle EU-regler om indrømmelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser og formålet med det ved det ændrede aftaleudkast indførte internationale system for gensidig beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser.

81. Den omstændighed, at et produkt tildeles en geografisk betegnelse, der er forbundet med dets oprindelse og fremstillingsmåde, er udtryk for en anerkendelse af et produkts særlige kendetegn. En geografisk betegnelse øger markedsværdien for de produkter, der er omfattet heraf, ved at sikre, at deres særlige kendetegn adskiller dem fra andre lignende produkter. Sådanne kendetegn giver produkterne et stort eksportpotentiale. Ved at indføre et internationalt system for gensidig beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser sikres det, at de produkter, der er omfattet heraf, kan forhandles internationalt uden frygt for, at deres omdømme misbruges. Ved at sikre, at den internationale samhandel ikke berører kvalitetsmærkerne, kan indførelsen af et sådant system derfor fremme handelen med disse produkter. Desuden kan denne beskyttelse øge disse produkters renommé og fremme forbrugernes efterspørgsel efter de sidstnævnte samt tilskynde de virksomheder, der fremstiller produkterne, til at eksportere dem til de kontraherende parter i Lissabonaftalen.

82. Det ændrede aftaleudkast kan her således anses for at have en særskilt tilknytning til den internationale samhandel, for så vidt som det hovedsageligt har til formål at fremme og regulere samhandelen og kan have direkte og umiddelbare virkninger for denne.

83. Det er i denne forbindelse uden betydning, at det hverken i det ændrede aftaleudkast eller Lissabonaftalen udtrykkeligt angives, at de har til formål at fremme, lette eller regulere den internationale samhandel. En manglende bemærkning herom kan nemlig ikke fjerne den særlige tilknytning – hvilket fremgår af en indholdsmæssig analyse af det ændrede aftaleudkast og den sammenhæng, hvori det indgår – mellem indførelsen af et internationalt system for gensidig beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser mellem de kontraherende parter i Lissabon-aftalen på den ene side, og udviklingen i den internationale samhandel mellem de samme kontraherende parter på den anden side.

84. I modsætning til, hvad det materielle retsgrundlag for den anfægtede afgørelse tyder på, er formålet med at indføre et internationalt system for gensidig beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser blandt en gruppe af stater, såsom det, som den anfægtede afgørelse vedrører, ikke indbyrdes at tilnærme medlemsstaternes lovgivninger med henblik på det indre markeds oprettelse og funktion i overensstemmelse med artikel 114, stk. 1, TEUF. Tyngdepunktet er forskudt, og det er retsgrundlaget for de eksterne aspekter af Unionens optræden, som bliver relevant, i det foreliggende tilfælde artikel 207 TEUF.

85. Det skal endvidere præciseres, at med henblik på at fastslå, at en international aftale vedrører »handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret« som omhandlet i artikel 207, stk. 1, TEUF, og derfor henhører under den fælles handelspolitik, er den institutionelle struktur, hvorunder denne aftales forhandles, efter min opfattelse ikke afgørende. Som det allerede fremgår af Domstolens praksis³⁵, kan det navnlig ikke kræves, at den nævnte aftale for at henhøre under denne politik

35 – Jf. dom af 12.5.2005, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia og ERSAs (C-347/03, EU:C:2005:285), og af 22.10.2013, Kommissionen mod Rådet (C-137/12, EU:C:2013:675).

forhandles under WTO eller en bestemt institutionel struktur. Ud over bilaterale handelsaftaler, som forhandles af Unionen, og multilaterale aftaler forhandlet inden for WTO eller under andre internationale organisationer kan Unionens forhandling af »handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret« som omhandlet i artikel 207, stk. 1, TEUF, såsom aspekter om beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, således føres inden for rammerne af WIPO.

86. Jeg skal endvidere påpege, at jeg ikke er enig i Rådets argument om, at henvisningen til artikel 114 TEUF – uanset om det lægges til grund, at den er urigtig – som materielt retsgrundlag kun udgør en rent formel mangel, der ikke kan føre til en annullation af den anfægtede afgørelse. Valget af artikel 207 TEUF som retsgrundlag for en EU-retsakt har således specifikke proceduremæssige konsekvenser i tilfælde af forhandling og indgåelse af aftaler med et eller flere tredjelande eller en eller flere internationale organisationer. Det præciseres nemlig i artikel 207, stk. 3, TEUF, at artikel 218 TEUF finder anvendelse i denne situation, »jf. dog de særlige bestemmelser« i artikel 207 TEUF. For at give et eksempel skal forhandlingerne således, som det i øvrigt også fremgår af artikel 3 i Kommissionens henstilling, føres af Kommissionen i samråd med det i artikel 207, stk. 3, TEUF fastsatte særlige udvalg. Forekomsten af sådanne særlige bestemmelser, som adskiller proceduren for forhandling og indgåelse af internationale aftaler omfattet af den fælles handelspolitik fra den, som i henhold til artikel 218 TEUF gælder for andre former for aftaler, er det, der i sig selv er afgørende ved henvisningen til det korrekte retsgrundlag, i nærværende sag artikel 207 TEUF.

87. Efter min opfattelse følger det af samtlige ovenstående betragtninger, at den anfægtede afgørelse forfølger et formål, der har en særskilt tilknytning til den fælles handelspolitik, som med henblik på dens vedtagelse kræver, at artikel 207 TEUF bruges som retsgrundlag. Dette betyder i øvrigt, at den anfægtede afgørelse i medfør af artikel 3, stk. 1, litra e), TEUF henhører under et område omfattet af Unionens enekompetence.

88. Det følger efter min mening heraf, at det første anbringendes første led, som Kommissionen har fremsat, må tiltrædes, og at den anfægtede beslutning derfor skal annulleres. Som anført ovenfor mener jeg følgelig ikke, at det er nødvendigt at undersøge det første anbringendes andet led og det andet anbringende, som Kommissionen har fremsat til støtte for sit søgsmål.

89. For så vidt angår det sidstnævnte anbringende skal det tilføjes, at undersøgelsen heraf forekommer så meget desto mindre nødvendig, som den processuelle fremgangsmåde, der lægges til grund i den anfægtede afgørelse med henblik på at forhandle det ændrede aftaleudkast, under alle omstændigheder må betragtes som retsstridig, for så vidt som denne afgørelse ikke blev truffet på grundlag af artikel 207 TEUF, og at den derfor ikke overholder de særlige processuelle bestemmelser, der er fastsat i denne artikel.

90. Endelig vil jeg foreslå, at Domstolen opretholder virkningerne af den anfægtede afgørelse, indtil en ny EU-retsakt træder i kraft som erstatning herfor.

V. Sagsomkostninger

91. I henhold til artikel 138, stk. 1, i Domstolens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Rådet tilpligtes at betale sagsomkostningerne, og Rådet har tabt sagen, bør det pålægges det at betale sagsomkostningerne.

92. I henhold til procesreglementets artikel 140, stk. 1, bærer Den Tjekkiske Republik, Forbundsrepublikken Tyskland, Den Helleniske Republik, Kongeriget Spanien, Den Franske Republik, Den Italienske Republik, Ungarn, Kongeriget Nederlandene, Republikken Østrig, Den Portugisiske Republik, Den Slovakiske Republik, Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland samt Europa-Parlamentet hver deres egne omkostninger.

VI. Forslag til afgørelse

93. På grundlag af de ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at træffe følgende afgørelse:

- »1) Rådet for Den Europæiske Unions afgørelse af 7. maj 2015 om tilladelse til at indlede forhandlinger om en ændring af Lissabonaftalen vedrørende oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for så vidt angår områder, som falder ind under Den Europæiske Unions kompetence, annulleres.
- 2) Virkningerne af denne afgørelse opretholdes, indtil en ny EU-retsakt træder i kraft som erstatning herfor.
- 3) Rådet betaler sagsomkostningerne.
- 4) Den Tjekkiske Republik, Forbundsrepublikken Tyskland, Den Helleniske Republik, Kongeriget Spanien, Den Franske Republik, Den Italienske Republik, Ungarn, Kongeriget Nederlandene, Republikken Østrig, Den Portugisiske Republik, Den Slovakiske Republik, Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland samt Europa-Parlamentet bærer hver deres egne omkostninger.«